

BANKALARIN BAĞIMSIZ DENETİMİ HAKKINDA TEBLİĞ TASLAĐI

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Tebliğın amacı bankalarda yapılacak bağımsız denetim faaliyetine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Dayanak

MADDE 2- (1) Bu Tebliğ, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 15, 33, 36 ncı maddeleri, 39 uncu maddesinin ikinci fıkrası ve 93  nc  maddesi ile 2/4/2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bankaların Bağımsız Denetimi Hakkında Yönetmeliğın 24 üncü maddesi hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanım ve kısaltmalar

MADDE 3- (1) Bu Tebliğde yer alan;

- a) Banka: 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 3 üncü maddesinde tanımlanan bankaları,
- b) BDY: 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname uyarınca 26/12/2012 tarihli ve 28509 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bağımsız Denetim Yönetmeliğini,
- c) BSDY: 13/1/2010 tarihli ve 27461 sayılı Resm  Gazete’de yayımlanan Bağımsız Denetim Kuruluşlarınca Gerçekleřtirilecek Banka Bilgi Sistemleri ve Bankacılık Süreçlerinin Denetimi Hakkında Yönetmeliğı,
- ç) Denetim kuruluşu: Bankaların Bağımsız Denetimi Hakkında Yönetmelik kapsamında Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu tarafından Bankalarda Bağımsız Denetim Yapmaya Yetkili Bağımsız Denetim Kuruluşları Listesine alınan kuruluşları,
- d) Kanun: 5411 sayılı Bankacılık Kanununu,
- e) Kurul: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunu,
- f) Kurum: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunu,
- g) Sorumlu denetçi: Bankada bağımsız denetim faaliyetinin yürütülmesinden sorumlu tutulan ve denetim raporunun bağımsız denetim kuruluşu adına imzalanmasına yetkili kılınan bağımsız denetçiyi,
- ğ) TDS (Türkiye Denetim Standartları): 26/9/2011 tarihli ve 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname uyarınca bağımsız denetim alanında yürürlüğe konulan standartlar ile bu alana ilişkin diğ r düzenlemeleri,
- h) TMS (Türkiye Muhasebe Standartları): 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname uyarınca Türkiye Muhasebe Standardı ve Türkiye Finansal Raporlama Standardı adıyla yayımlanan muhasebe standartları ile bu alana ilişkin diğ r düzenlemeleri,
- ı) Yönetmelik: 2/4/2015 tarih ve 29314 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bankaların Bağımsız Denetimi Hakkında Yönetmeliğı ifade eder.

(2) Bu Tebliğde tanımına yer verilmeyen kavramlar, Yönetmelik, BDY ve TDS’de belirtilen anlamlarıyla kullanılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

Denetim Kuruluşunun Belirlenmesi, Ücretler, Bağımsız Denetim Planı, Yönetim Beyanı

Denetim kuruluşunun belirlenmesi

MADDE 4- (1) Banka yönetim kurulunun değerlendirmesine sunulacak denetim kuruluşunun belirlenmesinde esas alınacak ölçütlerin belirlenmesine, kuruluşun atanması, görevden alınması ve ücretlendirilmesi ile kuruluşun ve denetçilerin bağımsızlığının değerlendirilerek takibine yönelik yazılı politikaların oluşturulması ve uygulanması, denetim sözleşmelerinin hazırlanarak bağımsız denetim sürecinin başlatılması ve denetim kuruluşunun her aşamadaki çalışmalarının gözetimi banka denetim komitesince gerçekleştirilir.

(2) Bağımsız denetim kuruluşunun belirlenmesine yönelik olarak birinci fıkra kapsamında belirlenecek yazılı politikalar, kuruluşun denetim görevini bırakması ihtimaline karşı nasıl bir yol izleneceğine dair risk değerlendirmesini de içerecek şekilde hazırlanır.

(3) Denetim komitesince, 5 inci madde hükümleri de dikkate alınarak en az iki bağımsız denetim kuruluşu belirlenir ve bunlar arasından hangisinin tercih edildiğine dair gerekçeleri de içeren şekilde hazırlanacak öneri yönetim kuruluna sunulur.

(4) Banka yönetim kurulu tarafından genel kurulun onayına sunulmak üzere belirlenecek bağımsız denetim kuruluşunun, denetim komitesince teklif edilenden farklı olması durumunda, bunun gerekçeleri hakkında açıklayıcı bilgiye yer verilir.

Denetim kuruluşunun değerlendirilmesi

MADDE 5- (1) Denetim komitesince;

a) Kuruluşun belirlenmesi aşamasında ve yılda bir defadan az olmamak üzere düzenli olarak, bağımsız denetim kuruluşunca kalite kontrol standartları çerçevesinde oluşturulan kalite kontrol süreçlerinin uygunluğu ve bu hususta düzenlenmiş denetim raporlarında yer alan tespitler ile şeffaflık raporu da incelenmek suretiyle denetim kuruluşu ile bağımsız denetçilerin yeterliği ve etkinliği,

b) Her bir denetimin başlangıcında, denetimin kapsamına ilişkin değerlendirmeler dahil olmak üzere kuruluşun denetim yaklaşımı ile bağımsız denetçiler tarafından önemlilik düzeyinin, önem atfedilen konuların ve risk düzeyi yüksek alanların tespitinde kullanılan yöntem ve tasarımların uygunluğu,

c) Altışar aylık dönemler itibarıyla, denetim kuruluşu ile denetçilerin bağımsızlığı ve denetim planını yürütmek için tahsis edilen kaynakların bağımsız denetim sözleşmesinin kapsamına, bankanın işlemlerinin niteliği ve karmaşıklığı ile yapısı ve faaliyetlerine kıyasla yeterli olup olmadığı değerlendirilir.

(2) Sözleşme imzalanan bağımsız denetim kuruluşundan, denetim ekibinin gerekli bilgiye, yeterliğe ve uzmanlığa sahip olduğuna ve denetimin ulusal mevzuat ve uluslararası denetim standartlarına uyumlu şekilde yürütüleceğine dair taahhüt alınır.

(3) Denetim komitesince, bağımsız denetim sürecinin etkinliğine ilişkin bulgu, değerlendirme ve tavsiyeleri içerecek şekilde birinci fıkra hükümleri çerçevesinde hazırlanacak raporlar, bu hususlarda görüş alışverişinde bulunulması ve varsa alınması gerekli önlemlerin belirlenmesi amacıyla yönetim kuruluna sunulur.

Denetim ücretleri

MADDE 6- (1) Banka denetim komitesi, denetim ücretinin yapılan işin kapsamıyla orantılı olduğundan ve sözleşme yenilemelerinde veya sözleşme süresinde ücrette indirim teklif edildiği ve kabul edildiği durumlarda, bu indirimlerin bağımsız denetçi tarafından uygulanacak önemlilik düzeyini artırmadığından, bağımsız denetimin kapsamını daraltmadığından ve her bir

iş bileşenine ve tanımlanan önemli denetim risklerine verilecek önemi azaltmayacağından emin olmalıdır.

(2) Bankaya, bankayı kontrol eden ana ortaklığa ya da bankanın kontrol ettiği ortaklıklara kesintisiz üç yıl veya daha fazla bağımsız denetim hizmeti verilmesi halinde, bankadan, bankayı kontrol eden ana ortaklıktan veya bankanın kontrol ettiği ortaklıklarından BDY'nin 22 nci maddesinin beşinci fıkrasında belirlenen denetim dışı hizmetlerden edinilen toplam kazanç, aynı dönem zarfında alınan denetim ücretleri ortalamasının yüzde yetmişini geçemez.

Bankanın yıllık faaliyet raporunda yapılacak açıklamalar

MADDE 7- (1) Bankanın yıllık faaliyet raporunda;

(a) Denetim komitesinin bağımsız denetim şirketinin belirlenmesinde sahip olduğu yaklaşım ve mevcut bağımsız denetçinin görev süresi ile ilgili bilgiyi içeren bir bölüme,

(b) Banka yönetim kurulu tarafından genel kurul onayına sunulan bağımsız denetim kuruluşunun denetim komitesince teklif edilenden farklı olması durumunda bunun nedenlerine ve denetim komitesinin teklifine ilişkin açıklamaya,

(c) Bağımsız denetim kuruluşunun bankaya denetim dışı hizmet sunduğu hallerde, denetim dışı hizmetlerin niteliği ve ücret anlaşmaları ile denetimin bağımsızlığının korunmasının ne şekilde temin edildiğine ilişkin açıklamalara yer verilir.

Bağımsız denetim planı

MADDE 8- (1) Bağımsız denetim planı, bankanın maruz kaldığı riskleri, bağımsız denetim standartlarını ve önemli yanlışlık risklerine karşı alınan tedbirler ile önem arz eden hususları dikkate alarak tasarlanır ve gerekli kontroller plana dahil edilir. BDY ve TDS ile belirlenen usul ve esaslar kapsamında sorumlu denetçi tarafından hazırlanacak denetim planında asgari olarak;

a) Bankanın organizasyonu, iç sistemleri, iş kolları ve diğer hususlarda yapılan araştırmaların sonuçları,

b) Banka yönetimi ve ilgili diğer personel ile yapılacak müzakere sonrasında belirlenecek bağımsız denetim faaliyetlerinin türü, kapsamı ve zamanlaması,

c) Bankanın iç sistemlerinin güvenilirliği, denetim riski ve önemlilik düzeyinin değerlendirilmesi,

ç) Finansal tablolar, önceki döneme ait çalışma kâğıtları ve denetim raporları ile ilgili belgelerin gözden geçirilmesi,

d) Bankanın muhasebe politikaları ile muhasebe ve bağımsız denetim uygulamalarında veya düzenlemelerinde meydana gelen ve finansal tabloları önemli ölçüde etkileyebilecek değişikliklerin sonuçlarının değerlendirilmesi,

e) Bağımsız denetim faaliyeti sırasında, bağımsız denetçilere bilgi verecek ve veri hazırlayacak personel ile koordinasyonun sağlanması,

f) Denetim ekibinde yer alan bağımsız denetçilerin sorumluluk, mesleki yeterlik ve deneyimleri dikkate alınmak suretiyle, ekip içindeki iş bölümünün ve koordinasyonun nasıl yapılacağı belirlenmesi,

g) Önceki döneme ait bağımsız denetimin farklı bir denetim kuruluşu tarafından yapılmış olması halinde, ilgili düzenlemelerin elverdiği ölçüde buna ilişkin çalışma kâğıtlarının incelenmesi ve gereği halinde önceki bağımsız denetçiler ile görüşme yapılması,

ğ) Önemli yanlışlık riski taşıyan işlem türleri, hesap bakiyeleri ve dipnot açıklamalarının nasıl tespit edileceğinin ve bunlar için hangi ek denetim tekniklerinin uygulanacağını belirlenmesi,

h) Bankanın faaliyetlerinin coğrafi dağılımına göre denetim ekipleri arasında işbirliğinin sağlanması,

1) Ekonomik ve sektörel gelişmeler de göz önünde bulundurularak kredilerin ve bankanın dahil olduğu risk grubu ile yapılan işlemlerin incelenmesi,

i) Finansal tabloların düzenlenmesinde yapılan yanlışlıkların, bankanın gerçek finansal durumunun finansal tablolara yansıtılmasını engelleyip engellemediğinin değerlendirilmesi,

j) Alınan destek hizmetlerinin bankanın muhasebe ve iç kontrol sistemi üzerindeki etkileri,

k) Risk değerlendirmesinde uygulanacak analitik inceleme teknikleri,

l) Bankanın finansal performansına ilişkin ön değerlendirme,

m) Finansal tablolarda hatalı beyanla sonuçlanabilecek muhasebe politikaları ve uygulamaları ile riskler,

n) Bankacılık sektöründeki gelişmeler, uyulması gereken düzenlemeler ve diğer faktörlere ilişkin değerlendirmeler

hakkında yazılı bilgilere yer verilir.

(2) Denetim planının hazırlanmasında ve gerekli hallerde yapılacak değişiklikler genel denetim stratejisine uygunluk bakımından denetim kuruluşunun kalite kontrol işlevinden sorumlu yöneticileri tarafından değerlendirilir ve kabul edilmesi halinde uygulanır.

(3) Denetim kuruluşu finansal raporlama sürecinde kullandığı verilerin güvenilirliğini doğrulamak için gerekli kontrol ve test faaliyetlerini içeren bir denetim stratejisi belirler ve yürütür.

(4) Denetim kuruluşu, denetimin planlanması ve yürütülmesi aşamasında, ekonomik ortamı, sermaye yeterliliği, likidite, kaldıraç gibi temel göstergeleri de dikkate alarak, mesleki şüphecilik ve edinilen tecrübeler çerçevesinde önemlilik kriterlerini ve eşik değerlerini belirler. Bankanın kontrol ortamında önemli eksiklikler olması durumunda, bu değerler daha alt düzeyde belirlenmelidir.

Yönetim beyanı

MADDE 9- (1) TDS, BSDY ve ilgili mevzuat uyarınca bağımsız denetçi tarafından talep edilebilecek yönetim beyanlarına dair hükümler saklı kalmak kaydıyla, bağımsız denetim çalışmalarının kapsamı dikkate alınmak suretiyle banka yönetim kurulunca;

a) Finansal raporlamaya ilişkin etkin ve yeterli bir iç kontrol sistemi tesis edildiği,

b) Finansal tabloların banka yönetim kurulunun bilgisi dahilinde ve Kanunun 37 ve 38 inci maddelerinde belirtilen düzenlemelere uygun ve karşılaştırmalı olarak hazırlandığı,

c) Muhasebe kayıtlarının yer aldığı tüm bilgi ve belgelerin bağımsız denetçiye verildiği,

ç) Banka yönetim kurulunun bilgi ve kontrolleri kapsamında, banka yönetiminin veya çalışanlarının dahil olduğu, finansal tablolar üzerinde olumsuz etkisi olabilecek suistimal veya yolsuzluk bulunmadığı,

d) Yönetim kurulu toplantılarına ilişkin tutanakların bağımsız denetçiye eksiksiz olarak verildiği,

e) Yönetim kurulunun bankanın tüm faaliyetlerinin bankacılık mevzuatı ve ilgili mevzuata uygunluğu konusunda sorumlu olduğu,

f) Banka yönetiminin bağımsız denetçinin muhasebe kayıtlarında öngördüğü düzeltmeleri yapmayı taahhüt ettiği ve bu konuda bilgi sahibi olduğu,

g) (f) bendinde belirtilen taahhüde rağmen finansal tablolara yansıtılmayan düzeltme kayıtları varsa bunlar hakkında banka yönetiminin bilgi sahibi olduğu ve bunların finansal tablolar açısından önemlilik arz etmediği,

h) Üzerinde ipotek olan varlıkların tam olarak açıklandığı

hususlarını içeren bir beyan mektubu düzenlenerek denetim kuruluşuna verilir.

(2) Denetim komitesi, bağımsız denetçinin banka yönetim kurulu veya üst yönetiminden münhasıran yazılı beyan talep ettiği hususlara özel önem vermek suretiyle, yönetim tarafından sunulacak beyan mektubunda yer alacak ifadeleri bağımsız denetçi ile müzakere eder ve beyan mektubunda yer alan bilgilerin eksiksiz ve uygun olup olmadığını değerlendirir.

(3) Banka yönetim kurulunun beyan mektubu vermeyi reddetmesi durumunda sorumlu denetçi, belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde sınırlı olumlu görüş beyan edebilir, görüş bildirmekten kaçınabilir veya denetimden çekilmek için denetim kuruluşunun yönetimine teklifte bulunabilir. Denetim kuruluşunun çekilme kararı alması halinde durum hakkında Yönetmeliğin 17 nci maddesinin onuncu fıkrası uyarınca Kuruma bilgi verilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İç Sistemler ve Risklerin Değerlendirilmesi

Önemli yanlışlık riskleri

MADDE 10- (1) Denetim faaliyetinin tasarlanması ve yürütülmesinde, finansal tablolardaki önemlilik seviyesini etkileyebilecek riskler ile önemli yanlışlık risklerinin belirlenmesi ve kontrol faaliyetlerinin değerlendirilmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Bankanın faaliyetlerinin yoğunlaştığı alanlar, yasal düzenlemeler ve diğer dış etmenler,

b) Bankanın uyguladığı muhasebe politikaları dahil olmak üzere bankanın faaliyet konuları, ortaklık yapısı, yönetimi, hukuki statüsü, yaptığı veya yapmayı planladığı yatırımlar ve bunların finanse edilme yöntemleri,

c) Bankanın stratejisi ve finansal tablolarda önemli ölçüde yanlış beyana sebep olabilecek faaliyetlerden kaynaklanan riskler,

ç) Bankanın finansal performansının ölçümü ve bunun tam ve doğru olup olmadığı,

d) Bankanın muhasebe ve iç sistemleri,

e) Bankacılık faaliyetlerine ilişkin risklerin mahiyeti ve bankanın bunları nasıl yönettiği,

f) Bankanın etkin bir kurumsal yönetim yapısına sahip olup olmadığı, banka yöneticilerinin denetim, kontrol ve yönetim sorumluluklarını nasıl yerine getirdikleri,

g) Finansal raporlamadan ve finansal raporlama sürecine etkisi olan diğer kontrol işlevlerinden sorumlu yöneticilerin bilgisi ve yeterliliği,

ğ) Bankanın riskten korunma stratejilerinin karmaşık ya da hatalı yapılandırılmış olması veya yetersiz şekilde takip edilmesinin muhasebeleştirme ve bankanın ödeme gücü üzerinde etkileri olabileceği göz önünde bulundurulmak suretiyle, bankaca uygulanan bu tür stratejilerin yapısı,

h) Gerçeğe uygun değeri makul düzeyde gözlemlenemeyen veriler kullanılarak tahmin edilen karmaşık finansal araçların kullanımı,

ı) Kurumsal ve perakende müşterilere sağlanan emanet hizmetlerinden kaynaklanan yükümlülükler ile emanete alınan müşteri varlıkları ve mülkiyet haklarının bankanın fon kaynaklarına dahil edilmemesinin teminine yönelik uygulama ve önlemler,

i) Faaliyet türlerine göre işlem hacmi

j) Önemli ölçüde olağan dışı işlem, gelir veya gider oluşturan faaliyetlerin bulunması,

k) Dahili hesapların kullanımı ve izlenmesi,

l) Kontrol sisteminin bireysel müdahaleyle aşılması veya hileli işlemlerin gözden kaçırılması potansiyeli bulunan gelişmiş ve karmaşık bilgi sistemlerinin hata veya hile riskini artırdığı gözlemlenmek suretiyle, bankanın bilgi sistemlerinin bankacılık faaliyetleri ile finansal raporların ihtiyaca uygun şekilde gerçekleştirilmesine olanak verecek yapıda olup olmadığı,

m) Ortaklıkların sayısı, faaliyet alanı ve coğrafi dağılımı ile karmaşık konsolidasyon prosedürlerinin gerekliliği,

n) İlişkili taraflarla önemli düzeyde işlemlerin mevcut olması,

o) Özel amaçlı kuruluşlar ve benzeri karmaşık yapılanmalar üzerinden bilanço dışı finansman olanaklarının kullanılması.

(2) Bağımsız denetçi, kredilerin sınıflandırılması ve ayrılan karşılıklara ilişkin önemli yanlışlık riskinin belirlenmesi ve değerlendirilmesinde asgari olarak aşağıdaki hususları dikkate alır:

a) Karşılık hesaplamalarında uygulanan tahmin yöntem ve teknikleri ile mümkün olan hallerde bunların bankalara göre ne şekilde farklılık gösterdiği,

b) Bankaca, nakit akışı tahminlerinin ve diğer varsayımların yeteri kadar ihtiyatlı bir yaklaşımla yapılıp yapılmadığı,

c) Piyasada veya ekonomik ortamda daha önce yaşanan beklenmedik olumsuz gelişmeler, faiz oranlarındaki olumsuz hareketler, yeniden yapılandırma işlemleri, bankaca benimsenen kredilendirme politikalarındaki yetersizlikler, vadesi geçmiş ödemeler, borçlunun bütçelenmiş veya net gelir hedeflerine ulaşamaması, kredi sözleşmesi veya teminat koşullarının ihlaline gösterilen toleranslar dahil, maruz kalınan kredi riskine konu alacak kalitesinin bozulması veya zafiyete uğramasında etkiye sahip olduğu bilinen ve öngörülen tüm etkenler,

ç) Bankaca, (c) bendinde belirtilen etkenlerin değerlendirilmesi amacıyla risk yönetimi, krediler ve iç denetim gibi bankanın tüm ilgili birimlerinden ve muadil grup verileri gibi güvenilir dış kaynaklardan sağlanan verilere başvurulup başvurulmadığı, ilgili birimlerin görüşlerinin dikkate alınıp alınmadığı ve Kurumca öngörülen ihtiyatlı yaklaşımların benimsenip benimsenmediği,

d) Karşılıkların gerekli tutarda ayrılıp ayrılmadığı da gözetilerek, vergi amaçlı finansal tablolar ile bankaların hesap ve kayıt düzenine ilişkin mevzuat uyarınca düzenlenen finansal tablolarda öngörülen karşılık tutarları arasında önemli ölçüde fark bulunması halinde, bu durumun hata riski yaratıp yaratmadığı,

e) Yayınlanan bilgilerin, bankanın uyguladığı karşılık politikası ile bunun kredi riski üzerindeki etkisinin ve bankanın bankacılık sisteminde benimsenen genel yaklaşım karşısındaki yerinin finansal tablo kullanıcılarınca anlaşılmasını sağlayıp sağlamadığı.

İç kontrol sistemi

MADDE 11- (1) Önemli yanlışlık riski oluşturacak unsurların dikkate alınmasında ve bağımsız denetim tekniklerinin türü, zamanlaması ve kapsamının belirlenmesinde iç kontrol sisteminden yararlanır. Bağımsız denetçi, iç kontrol sisteminin tasarımını ve işleyişini inceler, önemli yanlışlık riskini önleme, ortaya çıkarma ve düzeltme kapasitesine sahip olup olmadığını değerlendirir.

(2) İç kontrol sisteminin işleyişi, bankanın faaliyetlerine ve mevzuatın gerektirdiği yapıya uygun şekilde tasarlanıp tasarlanmadığı ve yeterince ve etkin kullanılıp kullanılmadığı analiz edilmek suretiyle değerlendirilir. Uygun olmayan bir biçimde tasarlanan iç kontrol sistemi, bankanın iç kontrol sisteminde yetersizliğini gösterir. Bu durum, bağımsız denetçi tarafından banka yönetim kuruluna bildirilir.

(3) İç kontrol sistemindeki kontroller vasıtasıyla denetim kanıtı elde edilmesi, banka personeli ile görüşme yapılmasını, genel müdürlük ve şubeler nezdinde belirli kontrol uygulamalarının gözetimini, rapor ve dokümanların incelenmesini ve finansal raporlama ile ilgili bilgi sistemi işlemlerinin izlenmesini gerektirir.

(4) İç kontrol sisteminin değerlendirilmesi sürecinde bağımsız denetçi, bankanın bilişim teknolojilerinin ya da manüel sistemlerin kullanılmasından kaynaklanabilecek riskleri ortaya çıkarmak ve gerekli tedbirleri almak için etkin kontroller yapıp yapmadığını dikkate almak üzere, BSDY hükümlerine göre hazırlanmış bilgi sistemleri ve bankacılık süreçleri denetim raporlarında yer alan bilgilerden faydalanır.

(5) Bankanın iç kontrol ortamına ilişkin yapılacak değerlendirmelerde;

- a) Üst yönetimin bankada etkin bir iç kontrol ortamı tesis edilmesini teşvik edip etmediği,
- b) İç kontrol ortamının tüm işlem, hizmetler ile bankanın tüm şube ve konsolide denetime tabi ortaklıklarında tesis edilip edilmediği,
- c) Bankanın destek hizmeti faaliyetlerinde iç kontrol ortamının nasıl sürdürüldüğü,
- ç) Banka ve kontrol ettiği ortaklıklarında oluşturulan iç denetim, risk yönetimi, uyum ve benzeri kilit kontrol işlevleri,
- d) Bankanın iç kontrol sistemiyle üst yönetimin risk tolerans seviyesi arasında önemli bir fark olup olmadığı dikkate alınır.

Risk yönetim sistemi

MADDE 12- (1) Bağımsız denetçi, bankada etkin bir risk yönetim sisteminin kurulu olup olmadığını;

- a) Bankaların İç Sistemleri ve İçsel Sermaye Yeterliliği Değerlendirme Süreci Hakkında Yönetmelikte belirlenen usul ve esaslara uyulup uyulmadığı,
- b) Risklerin ölçülmesi, izlenmesi ve kontrol edilmesi için bağımsız risk yönetim işlevinin bulunup bulunmadığı,
- c) Bankanın risklerini yönetmek için uygun kontrol faaliyetlerinin bulunup bulunmadığı,
- ç) İç denetim ve kurumsal yönetim ile görevli personelin kontrol sürecine katılıp katılmadığı,
- d) Bankanın, yeterli ölçüde ve ihtiyaca uygun finansal ve operasyonel bilgiyi zamanında ve tutarlı biçimde sağlayan güvenilir bilgi sistemine sahip olup olmadığı,
- e) Aşımaların sınırlanması, risk ölçümü ve yönetimi için kullanılan model, yöntem ve varsayımların bankaca düzenli olarak değerlendirilmesinin, belgelendirilmesinin ve değişen parametreler dikkate alınarak güncellenmesinin sağlanıp sağlanmadığı,
- f) Risk yönetim sisteminin, hazine işlemlerinden kaynaklanan risklerin değerlendirilmesine olanak verecek şekilde ve işlem hacmi ile karmaşıklığına uygun yapıda tasarlanıp tasarlanmadığı,
- g) Yeni bir finansal ürün ya da geliştirilen yeni bir hizmet için bankanın muhasebeleştirme ve iç kontrol uygulamalarında gerekli güncellemelerin yapılıp yapılmadığı,
- ğ) Gerçek durumu yansıtan, açıkça anlaşılabilir ve bankanın risk profilinin değişen yapısının analizine olanak verecek şekilde üretilen risk yönetimi bilgilerinin, kurumsal yönetimle görevlendirilenler dahil banka yönetimine zamanında raporlanıp raporlanmadığı,
- h) Risk ölçümünde tüm portföyün, ürünlerin ve risklerin kapsanıp kapsanmadığı,
- ı) Alım-satım hesaplarından doğan riskin ölçümünde kullanılan yöntemin uygunluğu,
- i) Alım satım amaçlı finansal araçların yeniden değerlendirilip değerlendirmediği, maruz kalınan riskin sürekli ölçülüp ölçülmediği,
- j) Risk ölçümünün tüm unsurları için uygun belgelendirme sisteminin bulunup bulunmadığı,
- k) Stres testleri uygulanıp uygulanmadığı ve “en kötü durum” senaryolarının yönetilerek test edilip edilmediği, hususlarını dikkate alarak değerlendirir.

Risk yönetimi yetersizliklerinin Kuruma bildirim

MADDE 13- (1) Bankanın kontrol etmediği veya kontrollerin yetersiz kaldığı durumlara bağlı olarak önemli yanlışlık riski ya da bankanın risk yönetim sisteminde bir zafiyet olduğunun tespiti durumunda Yönetmeliğin 17 nci maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendine göre yapılacak yazılı bilgilendirme asgari olarak;

- a) Bankanın hata ya da hileden kaynaklanan önemli yanlışlık riskine duyarlılığı,
- b) Kontrol ortamı, bankanın yeterli ve düzenli risk ölçüm, kontrol ve yönetim tekniklerine sahip olup olmadığı, bilgi işlem sistemi, iç kontrol faaliyetleri ve bunlara ilişkin gözlemler, banka hakkında edinilen bilgilerin temel unsurları ve kaynakları ile risk değerlendirme teknikleri,
- c) Finansal tablolarda yapılan açıklamalara ve beyan mektubuna karşın tespit edilen önemli yanlışlık riski oluşturan hususlar,
- ç) Tespit edilen riskler ve kontrol süreçleri hakkında denetim ekibince hazırlanacak bilgi ve değerlendirmeleri içerir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Diğer Yükümlülükler

Bankaca yerine getirilmesi gereken hususlar

MADDE 14- (1) Banka yönetim kurulu ve ilgili yönetim kademeleri;

a) Yetki ve sorumlulukların açık bir şekilde belirlenerek bununla ilgili uygulamanın gözetilmesi, faaliyetlerin mevzuata uygunluğunun ve hata veya hile kaynaklı önemli yanlışlıkların önlenmesi ve bunların ortaya çıkarılmasının sağlanması,

b) Bankanın iç sistemlerinin, muhasebe ve finansal raporlama biriminin, finansal tablolar ve raporları ile risk grubuna kullanılan kredilere ilişkin bilgi ve belgeler başta olmak üzere her türlü kayıt belge ve bilgi işlem sisteminin bağımsız denetime uygun ve hazır hale getirilmesi,

c) Denetim kuruluşunun talebi halinde iç denetim raporlarının bir örneğinin denetim kuruluşuna verilmesinin, bağımsız denetçi ile banka müfettişleri arasındaki işbirliğinin ve müfettişlerin bağımsız denetçiler tarafından yöneltilen soruları zamanında ve açıklayıcı şekilde yanıtlamalarının sağlanması

hususlarında gerekli tedbirleri alır.

(2) Bağımsız denetçilerce yapılacak tespitler hakkında banka yönetim kurulunun bilgilendirilmesi, bağımsız denetçiler ile banka yönetim kurulu üyeleri ve banka personeli arasında koordinasyonun sağlanması banka denetim komitesinin sorumluluğundadır.

(3) Denetimin herhangi bir aşamasında bağımsız denetim kuruluşunun denetimden çekildiğini veya buna ilişkin niyetini bildirmesi halinde denetim komitesi, bu duruma neden olan sebepler ile denetim kuruluşunun açıklamalarını gözeterek herhangi bir önlem alınmasına gerek bulunup bulunmadığını değerlendirir ve gerekli durumlarda bankaca yeterli önlemin alınıp alınmadığını takip eder.

Bağımsız denetçilerce yerine getirilmesi gereken hususlar

MADDE 15- (1) Bağımsız denetçilerin;

a) Önemli denetim bulguları ve raporlanabilir hususlara ilişkin bildirimlerde her zaman yazılı iletişim kurmaları ve sözlü olarak yapılan bilgilendirmeleri içeriği ispatlanabilecek şekilde çalışma kâğıtlarına aktarmaları,

b) Aynı denetim ekibinde yer alan bağımsız denetçilerle birlikte, bankanın finansal tablolarına etki edebilecek hata veya hileden kaynaklanan önemli yanlışlık riskini daha iyi anlamak ve denetim sonuçlarına bağlı olarak uygulanabilecek ilave denetim tekniklerinin türü, zamanlaması ve kapsamını belirlemek amacıyla, sonuçları tutanak ile tespit edilecek düzenli toplantılar gerçekleştirmeleri,

c) Bankanın ilgili düzenlemelere uymamasının önlenmesinden sorumlu olmamalarına karşın, bu durumun finansal tabloları önemli ölçüde etkileyebileceğini denetimin her aşamasında göz önünde bulundurmaları,

ç) Tespit edilen uyumsuzluğun finansal tablolar üzerindeki etkisinin analizi amacıyla uyumsuzluğun nedenlerini incelemeleri, muhtemel sonuçlarını değerlendirmeleri ve bulgularını banka yönetimi ile paylaşmaları, uyumsuzlukla ilgili yeterli denetim kanıtının sağlanmadığı veya uyumsuzluğun bankadan kaynaklanmadığı durumlarda, bunların etkisini denetim raporunda dikkate almak suretiyle sonucunu raporda belirtmeleri,

d) Kendilerine tevdi edilen defter ve belgeleri çalışmanın gerektirdiği süre içinde olduğu gibi muhafaza ve işin bitiminde iade etmeleri,

e) BSDY'nin 22 nci maddesinde belirtilen kapsam ve sürelerde bilgi sistemleri ve bankacılık süreçleri denetiminin gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini denetlemeleri zorunludur.

(2) Bağımsız denetçi, bankanın diğer bankalar veya finans sektörü ile olan ilişkileri hakkında önceki dönemlerden elde edilmiş bilgileri kullanırken, bu bilgilerin cari dönemde gerçekleştirilen denetimlere etkisini de dikkate almalıdır.

(3) Bağımsız denetçi, önceki dönemde uygulanan muhasebe politikalarının bağımsız denetimi yapılan hesap döneminde uygulananlar ile tutarlılığını, gerekli düzeltme kayıtlarının ve/veya dipnotlarda gerekli açıklamaların yapıp yapılmadığını, önceki dönem hesaplarının, önceki dönem tutarları ve dipnotları ile uyumlu olup olmadığını değerlendirmelidir.

Denetim kanıtı

MADDE 16- (1) Bağımsız denetçi tarafından, TDS kapsamında belirlenen denetim prosedürleri ile gerekli durumlarda ilave denetim test ve teknikleri kullanılmak suretiyle;

a) Finansal tablolarda yer alan tüm varlık, kaynak, gelir ve giderlerin gerçek olduğunun ve bunlara ilişkin bütün işlemlerin doğru tutarlarıyla ve gerçeğe uygun olarak kaydedildiğinin,

b) Hakların ve yükümlülüklerin gerçek durumu yansıttığının,

c) İşlemlerin tam olarak ve Kanunun 37 ve 38 inci maddeleri uyarınca yürürlüğe konulan düzenlemelerde belirtildiği şekilde kayıt altına alındığının,

c) Değerlemelerin ilgili düzenlemelerle belirlenen muhasebe ve değerlendirme ilkelerine uygun olarak yapıldığının,

ç) Finansal tabloların uygun tanımlama, sınıflandırma ve açıklama niteliklerine sahip olduğunun

tespitine yönelik olarak yeterli, uygun ve güvenilir denetim kanıtı toplanması ve bunların değerlendirilmesi gereklidir.

(2) Bağımsız denetçi tarafından, banka hakkındaki bilgilerin kontrolü ve bunlara ilişkin önemli işlemler ve açıklamalar hakkında güvenilir denetim kanıtı elde edilmesi amacıyla, bu fıkarda belirtilenlerle sınırlı olmamakla birlikte;

a) Yönetim kurulu ve genel kurul toplantı tutanakları ile ilgili diğer yasal kayıtların,

b) Yüksek tutarlı veya önemli ölçüde artış ya da azalış gösteren işlemlere ilişkin muhasebe kayıtlarının,

c) Alacak ve borçların mutabakatı ile diğer bankalardan alınan teyitlerin,

ç) Yatırım işlemlerinin,

d) Bankanın vergi beyannameleri ile yetkili mercilere verilen diğer bildirimlerin,

e) Bankanın dahil olduğu risk grubuna ilişkin önceki dönem çalışma kağıtlarının,

f) Hakim ortaklar ile nitelikli pay sahibi ortakların ve bankanın dahil olduğu risk grubunun belirlenmesinde uygulanan yöntemlerin,

g) Önceki bağımsız denetçilerin veya diğer bağımsız denetçilerin bankanın dahil olduğu risk grubuyla ilgili sahip olduğu ilave bilgilerin,

ğ) Bankanın dahil olduğu risk grubundaki kuruluşların son iki yıla ait bağımsız denetim raporlarının,

incelenerek değerlendirilmesi, ayrıca,

h) Kredi ve mevduat hesapları gibi itfa edilmiş maliyetinden ölçülen varlık ve yükümlülüklerle ilişkin faiz reeskontları ile amortismanlar ve karşılıkların örnekleme yöntemine göre yeniden hesaplama işlemine tabi tutulması,

ı) Kredi karşılıkları ve değerlendirme hesapları gibi, nitelikleri itibarıyla belirsizlik içermeleri nedeniyle gelir-gider kalemleri ile Kanuna ilişkin mevzuatta öngörülen standart oranlar üzerinde önemli etkisi olabilecek unsurları da içerecek şekilde, finansal tablolarda önemli yanlışlık riskine neden olabilecek kilit noktaların belirlenerek analiz edilmesi,

i) Gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülen finansal varlık ve yükümlülüklerin bankaca hesaplanan değerinin doğrulanması amacıyla gerekli testlerin uygulanması,

j) Bilgi işlem sisteminin muhasebe kayıtlarını nasıl oluşturduğunun ve kayıtların iş süreci ve bilgi işlem sistemi içinde ne tür kontrollerden geçtiğinin araştırılması,

k) Tüm dış teyit talepleri için cevap alınması esas olmak üzere, teyitlerin hesap bakiyeleri ve bileşenleri ile sınırlı görülmeyerek hata veya hile kaynaklı önemli yanlışlık risklerine karşı ihtiyaca uygun ve güvenilir denetim kanıtı elde etmek için tasarlanarak uygulanması,

(1) Bilanço içi işlemler ile bilanço dışında takip edilen garantiler, vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri gibi faaliyetlerden kaynaklanan diğer bankalardan alacaklara ilişkin bakiyelerin ilgili bankalardan doğrulanması

gereklidir.

(2) Bağımsız denetçi;

a) Denetim stratejisi ile belirlenen önemlilik düzeyini,

b) Bankanın, finansal tabloların tutarlılığı ve güvenilirliği açısından, iç sistemlerinin işleyişi ve yeterliliğini,

c) Geçmiş denetimlerde elde edilen tespitler ve kazanılan tecrübeleri,

ç) Uygulanan denetim tekniklerinin sonuçlarını ve bu denetim tekniklerinin kullanılmasıyla ortaya çıkarılan hata veya hile kaynaklı yanlışlıkları,

d) Mevcut bilgilerin güvenilirliğini

dikkate alarak denetim kanıtının yeterli ve uygun olup olmadığına karar verir.

BEŞİNCİ BÖLÜM **Raporlama ve Bildirimler**

Bağımsız denetim raporlarının Kuruma bildirim

MADDE 17- (1) Bankanın finansal tablolarının onaylanması ve bağımsız denetim raporunun düzenlenmesi aynı denetim kuruluşunca yapılır. Düzenlenen bağımsız denetim raporlarının bir örneği, denetim kuruluşunu temsil ve ilzama yetkili olanların imzasını taşıyan bir yazı ekinde, bankanın yönetim kuruluna iletilmek üzere banka denetim komitesine verilir.

(2) Hesap dönemi sonu itibarıyla düzenlenen bağımsız denetim raporu, ilgili bulunduğu hesap dönemine esas finansal tabloların görüşüleceği genel kurul toplantısından en az onbeş gün önce pay sahiplerinin emrine hazır bulundurulur ve genel kurulda okunur.

(3) Birinci fıkra çerçevesinde banka yönetim kuruluna sunulan bağımsız denetim raporları Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin sekizinci fıkrasında belirtilen sürelerde Kuruma gönderilir. Arızî hallerde, raporun bildirimine ilişkin ek süre vermeye Kurum yetkilidir.

Denetim komitesine sunulacak ilave rapor

MADDE 18- (1) Bağımsız denetim raporunun 17 nci maddenin birinci fıkrasına göre bankaya ibraz edildiği tarihten sonra olmamak üzere, denetim sonuçlarını açıklayan bir rapor hazırlanarak bağımsız denetim faaliyetini yürüten denetçiler tarafından imzalanmak suretiyle banka denetim komitesine verilir. Bu rapor asgari olarak aşağıdaki hususları içerir:

a) Denetim faaliyetlerini yürüten bağımsız denetçilerin ve denetim kuruluşu ile ortak ve yöneticilerinin, denetlenen bankadan bağımsız olduklarının teyit edildiğine dair beyan, varsa bağımsızlığa yönelik tehditler ve bunlara karşı alınan önlemler hakkında bilgi,

b) Denetim faaliyetlerini yöneten kilit yönetici ve sorumlu denetçiler hakkında bilgi,

c) Faaliyetlerde denetim kuruluşu ağı dışında uzman ya da denetçi kullanılmış olması halinde buna ilişkin açıklama ve bu kişilerden bağımsızlık beyanı alındığının teyidi,

ç) Denetlenen bankanın denetim komitesi ile yönetim ve denetim organlarıyla yapılan görüşmelerin niteliğini, sıklığını, kapsamını ve görüşme tarihlerini içeren açıklama,

d) Denetimin kapsamı ve zamanlaması hakkında bilgi,

e) Hangi bilanço kalemlerinin doğrudan, hangi kalemlerinin sistem ve uyum testlerine dayalı olarak doğrulandığı ve sistem ve uyum testlerinin görece ağırlığında bir önceki döneme nazaran önemli değişiklik olması halinde gerekli açıklamaları içerecek şekilde, kullanılan denetim metodolojisi hakkında bilgi,

f) Bir bütün olarak finansal tabloların ve mümkün olan hallerde belirli işlem sınıflarının, hesapların ve açıklanan bilgilerin denetiminde kullanılan önemlilik düzeyinin sayısal değeri ve önemlilik düzeyinin belirlenmesinde kullanılan niteliksel faktörler,

g) Süreklilik değerlendirmesinde dikkate alınan tüm garantiler, teminat mektupları, kamu müdahalesinden kaynaklanan taahhüt ve yükümlülükler ve diğer destek tedbirleri hakkında özet bilgilere yer verilmek suretiyle, yapılan denetimler çerçevesinde bankanın sürekliliği üzerinde önemli ölçüde şüphe veya belirsizliğe yol açabileceği kanaatine varılan olaylar ve koşullarla ilgili tespitler ve buna ilişkin açıklamalar,

ğ) (g) bendinde belirtilen hususların yanında likidite ve finansman olanakları dahil önemli yönetim kanaatlerinin bulunduğu alanlar ve bunlara ilişkin bağımsız denetçinin görüşü,

h) Denetimler sırasında tespit edilen önemli iç kontrol veya muhasebe sistemi yetersizlikleri ve bunların yönetim tarafından giderilip giderilmediği hakkında bilgi,

ı) Gelir-gider kalemleri ile Kanuna ilişkin mevzuatta öngörülen standart oranlar üzerinde önemli etkisi olabilecek unsurları da içerecek şekilde, finansal tablolarda önemli yanlışlık riskine neden olabilecek kilit noktalar hakkında değerlendirme,

i) Değerleme yöntemlerinde yapılan değişikliklerin etkisi dahil, bankaca finansal tablo kalemlerinin değerlemesinde kullanılan yöntemler hakkında bilgi ve değerlendirme,

j) Bankaca konsolide edilmeyen ortaklıkların konsolidasyon dışında tutulmasında uygulanan kriterlerin mevzuata uygunluğu hakkında bilgi içerecek şekilde, bu kriterler ile konsolide finansal tabloların kapsamı hakkında açıklama,

k) Talep edilen tüm açıklama ve belgelerin bankaca karşılanıp karşılanmadığı,

l) Denetim sırasında karşılaşılan önemli zorluklar,

m) Denetim komitesinin görevleri kapsamında takibi gereken ve Kanuna, ilgili mevzuata ve ana sözleşmeye aykırılık oluşturduğu ya da oluşturabileceği kanaatine varılan önemli konular,

n) Denetim sürecinde yönetimle müzakere ya da yazışmaya konu edilen önemli konular,

o) Gerekli yetkilendirme olmaksızın üst yönetim tarafından alınan önemli kararlar veya gerçekleştirilen önemli işlemler dahil olmak üzere, hesap verebilirliğe ilişkin olarak bankanın veya banka yükümlülüklerinin stratejik yönünü gözetmekle görevli yöneticilerin sorumlulukları açısından önemli konularda bağımsız denetçilerin tespit ettiği hususlar,

ö) Bağımsız denetçi tarafından edinilen bilgiler ve mesleki deneyim çerçevesinde finansal raporlama sürecinin gözetimi için önemli olduğuna karar verilen diğer konular.

(2) Birinci fıkra kapsamında düzenlenen raporlar, talep edilmesi halinde gecikmeksizin Kuruma iletilir.

Yönetim kurulunun bilgilendirilmesi gereken durumlar

MADDE 19- (1) Yönetmeliğin 17 nci maddesi uyarınca banka yönetim kuruluna bildirilmesi gereken hususlar ile TDS ve ilgili mevzuat hükümlerinden kaynaklanan bildirim yükümlülükleri saklı kalmak kaydıyla, denetim faaliyetleri sırasında aşağıdaki durumların ortaya çıktığı ya da tespit edildiği tarihten itibaren yedi gün içerisinde banka yönetim kurulunun haberdar edilmesini sağlamak üzere sorumlu denetçi tarafından banka denetim komitesine yazılı bilgi verilir.

- a) Muhtemel kısıtlamalar ve ilave çalışma gerekleri,
- b) Finansal tablolar üzerinde önemli etkiye sahip olan ya da olabilecek muhasebe politikası değişiklikleri,
- c) Devam eden davalar gibi finansal tablolarda açıklanması gereken önemli bir risk unsuru ve olası etkileri,
- ç) Finansal tablolar üzerinde önemli etkisi olan ya da olabilecek düzeltmeler,
- d) Bankanın sürekliliği üzerinde belirgin şüphe ya da belirsizlik yaratabilecek olaylar ve koşullarla ilgili gelişmeler,
- e) Finansal tablolarda önemli ölçüde etkiye sahip veya bağımsız denetim görüşünde değişikliğe neden olabilecek konularda bankayla oluşan görüş ayrılıkları,
- f) İç sistemler, finansal raporlama ve bilgi sistemleri veya kontrol süreçlerindeki önemli yetersizlik ve riskler,
- g) Bankanın faaliyetlerinden kaynaklanan finansal riskleri önemli ölçüde artıran gelişmeler,
- ğ) Risk değerlendirmelerinde yönetimin sürekli bir iyimserlik, kötümserlik veya yönetim taraflılığı sergilemesi,
- h) Finansal tablo ve dipnotları ile kamuya açıklanan bilgiler arasında uyumsuzluk ya da buna yönelik ciddi emareler bulunması.

(2) Bağımsız denetim standartları uyarınca denetim komitesine bildirilmesi gereken önemli hususların bulunduğu durumlarda, sorumlu denetçi bunların banka yönetim kuruluna bildirilmesi gereği bulunup bulunmadığına ayrıca karar vermelidir.

ALTINCI BÖLÜM **İletişim ve İşbirliği**

Bağımsız denetçiler ile banka müfettişleri arasında işbirliği

MADDE 20- (1) Bankanın iç denetim faaliyetleri ile bağımsız denetim faaliyetlerinde mümkün olduğunca tekrardan kaçınılması esastır. Ancak, etkin bir bağımsız denetim yaklaşımının geliştirilmesi ve planlanması amacıyla bağımsız denetçinin, bankanın iç denetimi hakkında yeterli bilgiyi edinmesi ve iç denetim raporlarını incelemesi gerekir.

(2) Banka müfettişleri, düzenledikleri raporlar dahil ihtiyaç duyulan bütün bilgileri istenildiğinde bağımsız denetçilere verir.

(3) Bağımsız denetçi, bağımsız denetim sırasında tespit ettiği iç denetim faaliyetlerini etkileyecek önemli hususları iç denetim birimi yöneticisi ile paylaşır.

Kurum ile bağımsız denetim kuruluşu arasında işbirliği

MADDE 21- (1) Bağımsız denetime tabi tutulan banka hakkında görüş alışverişinde bulunmak üzere, Kurum ve denetim kuruluşu ile Kurumca gerekli görülmesi halinde banka denetim kurulu yetkililerinin katılımıyla, her denetim döneminin başında ve gerekli görülen durumlarda toplantı düzenlenir.

(2) Bankada yerinde denetim yapan meslek personeli ve bağımsız denetçiler arasında, her denetim döneminin başında, sonunda ve gerekli görülen durumlarda toplantı düzenlenir.

(3) Bağımsız denetçiler, 19 uncu maddenin birinci fıkrasında belirtilenlerin yanı sıra, aşağıdaki durumları öğrendikleri tarihten itibaren yedi gün içerisinde Kurumun bilgilendirilmesini sağlamak üzere sorumlu denetçiyi bilgilendirirler:

- a) Önemli ölçüde suistimal olduğu bilgisinin edinilmesi ya da şüphesinin oluşması,
- b) Bankanın bankacılık yapmak için gerekli ölçütlerden birini yerine getirmediğini gösteren bilgilere sahip olmaları,
- c) Bankanın karar organları ile önemli bir uyuşmazlık, kilit yöneticilerden birinin beklenmedik şekilde işten ayrılması gibi yönetim ve muhasebe organizasyonunda ve iç kontrol sisteminde önemli etkisi olan veya olabilecek gelişmelerin ortaya çıkması,
- ç) Bankaların hesap ve kayıt düzenine ilişkin düzenlemeler başta olmak üzere Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerinin ya da bankanın ana sözleşmesi veya tüzüğüne ciddi biçimde ihlal edildiğine ilişkin bilgi edinilmesi,
- d) Bankanın belirli bir muhasebesel veya yasal sonucu elde etmek üzere gerçekleştirdiği bir işlemin, teknik olarak kabul edilebilir görünse dahi özü itibarıyla gerçek mahiyetine uymadığının ya da muvazaa içerdiğinin belirlenmesi.

YEDİNCİ BÖLÜM

Bağımsızlık ve Süreklilik Değerlendirmesi

Bağımsızlık

MADDE 22- (1) Bağımsız denetim kuruluşu, ortaklarının, yönetim kurulu başkan ve üyelerinin, denetçilerinin ve yöneticilerinin bağımsızlıklarının ortadan kalktığı hallerde, ilgili banka ile bağımsız denetim sözleşmesi düzenleyemez, düzenlenmiş ise BDY hükümleri çerçevesinde bağımsız denetimden çekilir. Görevlendirilen bağımsız denetçilerin bağımsızlığının ortadan kalktığı hallerde ilgili bağımsız denetçinin değiştirilmesini sağlamak denetim kuruluşunun yükümlülüğündedir.

(2) Bağımsızlığa yönelik tehditlere ve giderilmesi için alınan önlemlere çalışma kâğıtlarında yer verilir. Bağımsız denetçi, bağımsızlığının ortadan kalktığı hallerde bankanın bağımsız denetim ekibinde yer almamak için durum hakkında bağlı olduğu sorumlu denetçiyi ve kalite kontrol sisteminden sorumlu yönetim kademesini bilgilendirmekle yükümlüdür.

(3) Denetim komitesince, 4 üncü maddenin birinci fıkrası ile 5 inci maddenin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca benimsenecek yazılı politikalar kapsamında denetim kuruluşu ve denetçinin bağımsızlığını izlemek üzere yapılacak işlem ve değerlendirmeler çerçevesinde:

a) Banka ile bağımsız denetim kuruluşu arasındaki tüm ilişkiler, kasıt olmayan ihlaller ve denetim kuruluşu tarafından bağımsızlığın idamesi için tesis edilen önlemler, denetim kuruluşunun TDS ve ilgili mevzuatın bağımsızlığa ilişkin hükümlerine uyumluluğu ile denetim ekibi üyelerinin rotasyonuna ilişkin politikası göz önünde bulundurulur.

b) Denetim kuruluşundan, denetim ekibinin, ilgili yönetici, ortak ve kuruluşun, denetimin bağımsızlığını ve objektifliğini olumsuz etkileyecek iş, şahsi, ailevi, mali ve sair bir ilişki içerisinde bulunmadığına dair taahhüt alınır ve denetim kuruluşunun bağımsızlığa ilişkin yükümlülüklerine uyum ve bağımsızlığın idamesine yönelik olarak sahip olduğu politika ve süreçler incelenir.

c) Denetim kuruluşu tarafından bağımsız denetim mevzuatı kapsamında sunulabilecek denetim dışı hizmetlerin yerine getirilmesinin kuruluşun tarafsızlığı ve bağımsızlığına zarar vermeyeceğinin teminat altına alınması amacıyla, denetim kuruluşunun sağlayabileceği veya sağlamasının yasaklandığı denetim dışı hizmetler ile denetim komitesinin ön onayının aranacağı durumları da içerecek şekilde bu tür hizmetlerin kabulünde uygulanacak esas ve usullerin belirlendiği bir yazılı politika metni oluşturulur ve yapılan uygulamalarla uyumluluğunun takibi amacıyla dönemsel olarak gözden geçirilir.

(4) BDY, TDS ve ilgili düzenlemeler çerçevesinde denetim kuruluşu adına bankada bağımsız denetim faaliyetini yürüten sorumlu denetçi, bu görevini tamamladığı tarihten itibaren iki yıl geçmeden, denetlenen bankada kilit yönetici, icrai görevi olmayan yönetim kurulu üyesi veya denetim komitesi üyesi olarak görev alamaz.

(5) Dördüncü fıkrada belirtilen süre, bağımsız denetim ekibinde yer alan diğer denetçiler ile TDS hükümleri çerçevesinde denetim faaliyetlerinde faydalanılan uzmanlar ve denetim kuruluşu adına bankada yürütülen denetim faaliyetleriyle doğrudan iştigal etmiş olan diğer çalışanlar için bir yıl olarak uygulanır.

Süreklilik değerlendirmesi

MADDE 23- (1) Bağımsız denetçi tarafından TDS hükümleri çerçevesinde yapılacak süreklilik değerlendirmesi faaliyetlerinde;

a) Bankanın likidite, sermaye ve piyasa riski yönetimi için kurduğu sistemin ve kontrollerin etkinliği,

b) Bankanın yükümlülüklerini karşılayabilme kabiliyeti, kısa vadede likidite sağlama olanakları ve sermaye yeterliliği ile bunlarla ilgili yaptığı açıklama ve raporlamalar,

c) Likidite ve fonlama olanaklarında sorun olduğunu gösteren dışsal faktörler,

ç) Bankanın maruz kaldığı kredi, piyasa ve diğer risklere karşı sermaye yönetiminin sağlıklı işleyip işlemediği, mevcut ve olası sermaye gereksinimlerini dikkate alarak, sermaye pozisyonu, sermaye bileşenlerinin nitelikleri ve sermaye artırımının olduğu,

d) Bankanın Kanun ve ilgili diğer düzenleme ve sözleşme hükümlerine uymamasından kaynaklanan yükümlülüklerinin, itibarı ve sürekliliği üzerindeki muhtemel olumsuz etkileri dikkate alınır.

(2) Likidite değerlendirmesi, finansal tablo tarihini takip eden asgari 12 aylık döneme ait nakit akışı tahminlerinin güvenilirliği ve uygunluğunun yanı sıra, likidite riskine ilişkin açıklama ve dipnotların, nakit, kredi teminatları ve emeklilik fonlarına düzenleme veya sözleşme ile getirilen sınırlamaların değerlendirilmesini de içerecek şekilde yapılır.

(3) Sürekliliğe ilişkin yapılan değerlendirmelerde, bankanın sürekliliğine yönelik önemli şüpheye ya da sistemik sonuçlara yol açabilecek hususların tespiti halinde sorumlu denetçi Kuruma ivedilikle bilgi verir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Açık olmayan hallerde uygulanacak esaslar

MADDE 24- Bu Tebliğde açıklık olmayan ya da hüküm bulunmayan hallerde sırasıyla; TDS ile belirlenen ilke ve standartlar ile uluslararası denetim standartlarında ve Avrupa Birliği düzenlemelerinde benimsenen esaslar uygulanır.

Yürürlük

MADDE 25- Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 26- Bu Tebliğ hükümlerini Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkanı yürütür.